

APARADORS DEL PODER

Totes les cultures s'han vantat de tenir temples. Semblances de la divinitat —en diríem— o espills del microcosmos en menut; i, a més, recers de les nostres pors; malauradament, aparadors del poder també. Potser per això un viatge ens resultaria impensable si no pagàssem tribut visitant-ne. Almenys per a mi, amb una certa dèria per escenificacions solemnes, com ara la representació del Misteri d'Elx o la processó del Corpus a València. Així que, faig per amarar a cor què vols l'esperit sempre que bato ales.

He de confessar que n'he vists de tots els colors: Coves prehistòriques amb pintures de sacrificis humans, monestirs romànics arrelats a muntanya, altars anunciant-nos totes les tortures de l'infern, interessants modalitats d'unió sexual de l'humà i el diví en façanes brodades en pedra a Orient...

Quant als parroquians, en el passat hi constataves un posat de veneració. El silenci n'era el senyal més cridaner. També caminar de puntetes. Des de la trona se'ns feia creure que al temple es manifestava l'essència divina en la seua màxima esplendor. Avui, però, hi percep un posat d'indiferència en el personal. Serà també culpa de la globalització?

La darrera tardor, vaig mostrar a uns amics catalans la catedral del «Cap i Casal» valencià. M'hi van copsar els canvis. Feia prou anys que no hi entrava. Malgrat uns orígens ben antics i sagrats, l'interior era una ronor de veus. Hi havia desenes de banderoles, voltada cada una per un grup d'adoradors turístics del pregoner de torn, qui en cantava les excel·lències en l'idioma corresponent. Però em trasbalsà sobretot que no s'hi podia veure res, llevat del sostre, si no pagaves el dret a pas. És a dir, les nostres autoritats eclesiàstiques ja no tenen prou amb les donacions

dels fidels a través d'Hisenda, ni amb les generoses aportacions de l'estat a la Santa Seu o del govern local per a viatges papals. No. Qui entra, la paga. Si no, dret d'ull al sostre i, després, carrer, que hi sobra gent.

Visitar llocs sagrats, com tot en la vida, comporta alegries i penes. També agitacions místiques i ensurts. El passat Nadal, per exemple, visitant la catedral de San Salvador, capital de la república de El Salvador, me'n vaig endur un de bo en veure un altar lateral —amb escultura i tot— dedicat a Escrivá de Balaguer, el fundador de l'Opus, mentre que havien baixat al soterrani monsenyor Romero, assassinat per pistolers a les ordres d'oligarques i dictadors, allà pels vuitanta. Qui en recorda ja la data? I de caire místic, una missa en la Basílica Patriarcal d'Istanbul, en una orgia de llum, or i plata, ciris i encens, feligresos i calor. Eren les dotze del matí d'un mes d'agost aplomat.

Però de tots els llocs sacres que he complimentat, el de més grata memòria és a Àfrica, al cor de Gàmbia. Hi vaig arribar després de cinc hores per riu i terra ferma, sota un sol sense respecte, en l'apogeu de l'estació seca i carregada de motxilla. En mig del que a mi em va semblar el no-res hi havia un bosquet —sagrat molts segles abans— i un museu minúscul d'aire casolà. El responsable era un home gran de somriure obert, africà, i gest assenyat. Pel que em va contar, la seua no devia ser una vida de molts sotracs. De bon matí deixava muller, fills i maldecaps a vila i passava la diada tenint cura del clos sense agitacions innecessàries. De nit, tornava a casa, quan ja tothom era a jóc. El bosc estava format per cercles màgics que tancaven pedres primes, de la mida d'una persona normal, esveltes. Eren impecablement rodons. Vaig entrar-hi en tots i, a tots, els hi vaig reverenciar. En silenci i solitud. L'aleteig dels ocells, la llum fonent-se'm als muscles i sobre l'horitzó, l'olor a herbes i a flors, i el ventijol acaronent-me la pell: era tot el ritual que

feia costat als cercles. No en calia més. Al fons, aixoplugat per un arbre arcaic però encara pletòric, estava el cercle que en destacava, el més elegant dels que mai no he honorat. A dintre, el buit. L'eternitat del cosmos sense espills.